

РЕШЕНИЕ

№ 3041

гр. София, 05.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 35 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: РУМЯНА М. НАЙДЕНОВА

при участието на секретаря СОНЯ Д. КОНСТАНТИНОВА
като разглежда докладваното от РУМЯНА М. НАЙДЕНОВА Гражданско дело № 20211110146867 по описа за 2021 година

Производството по делото е образувано по искова молба на ** против ***.

Ищецът моли съда да постанови решение, с което да признае за установено, че ответникът му дължи сумата от 328.05 лв., представляваща абонаментни такси и ползвани услуги, както и сумата от 1285.35лв. неустойка за неизпълнение на договор. Претендира направените в настоящето и в заповедното производство разноски. Представя доказателства, прави доказателствени искания.

Ответникът, в срока по чл. 131 ГПК, оспорва предявените искове. Твърди нищожност на клаузата за неустойка. Оспорва наличието на облигационна връзка. Поддържа, че управителят на ответника не владее български език и не е разбирал съдържанието на договора, макар и да го е подписал. Твърди, че липсва подпис на всяка страница на приложените документи, поради което било възможно да са подменени. Поддържа, че не са получили екземпляри от договора и общите условия.

Софийски районен съд, след преценка на всички доказателства по делото и доводите на страните по реда чл. 235, ал. 2 от ГПК, приема за установено следното от фактическа страна:

По делото са представени договор за мобилни услуги от 22.01.2018г. и приложения към него, приемо – предавателен протокол за закупено устройство и фактури за начислените суми.

Като доказателства по делото са приети общите условия на ищцовото дружество.

Други доказателства от значение за предмета на спора в предвидения в процесуалния закон срокове не са ангажирани.

При така установените факти, съдът намира от правна страна следното:

По иска с правно основание чл. 422 вр. чл. 79, ал. 1 ЗЗД.

С оглед правилата за разпределение на доказателствената тежест ищецът следва да установи при условията на пълно и главно доказване следните правопораждащи факти по отношение на претенциите: възникнали облигационни отношения между страните; клауза за неустойка при неизпълнение на задълженията на ответника, включена в съдържанието на договора; размер на претендираната неустойка; че задължението за плащане на неустойка е изискуемо и че ответникът е в забава изпълнението на задълженията си.

С молба от 01.03.2022г. ищецът се е отказал от иска за главница в размер на 328.05 лв., ведно със законната лихва от датата на заявлението до окончателното изплащане на сумата, с оглед извършеното от ответника плащане в хода на делото. Доколкото се касае за отказ от иска съгласие от страна на ответника не се изисква.

Ето защо, производството по делото следва да бъде частично прекратено на основание чл. 233 ГПК за посочената сума.

По иска с правно основание чл. 124, ал. 1 във вр. с чл. 422, ал. 1 от ГПК и чл. 92 ЗЗД.

Спорният по делото въпрос се свежда до това дали се дължи неустойка, като ответникът твърди нищожност на същата. В проведеното по делото последно заседание процесуалният представител на ищеца е заявил, че поддържа възраженията си единствено по отношение на твърденията за нищожност и не спори относно начина на формирането ѝ и договора, по който е начислена.

Предпоставките и случаите, при които уговорената в договор неустойка е нищожна поради накърняване на добрите нрави, са изяснени в т. 4 от Тълкувателно решение № 1/15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС. Според дадените с решението указания, преценката дали една неустойка е нищожна от гледна точка на добрите нрави се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора, като клаузата за неустойка е нищожна поради накърняване на добрите нрави (чл. 26, ал. 1 ЗЗД) във всички случаи, когато е уговорена извън присъщите на неустойката обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

Добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД са неписани морални норми с правно значение, нарушаването на които има същата правна последица като противоречието със закона - нищожност на договора. Съдът е длъжен да следи служебно за спазването на добрите нрави, като при разрешаване на спор за съществуване на вземане за неустойка дължи самостоятелна преценка за действителността на неустоечната клауза, независимо дали страните са се позовали на нищожността ѝ – в този смисъл решение № 247/11.01.2011

г. по т. д. № 115/2010 г. на ВКС, II Т. О. и решение № 229 от 21.01.2013 г. по т. д. № 1050/2011 г., на ВКС, II Т. О.

Нищожността на клауза за неустойка поради накърняваща добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД, подлежи на служебна преценка, тъй като при предявен иск за присъждане на неустойка съдът е длъжен да следи служебно за спазването на добрите нрави. Добрите нрави не са писани, систематизирани и конкретизирани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях. Добрите нрави са морални норми, на които законът е придал правно значение, защото правната последица от тяхното нарушаване е приравнена с тази на противоречието на договора със закона (чл. 26, ал. 1 ЗЗД). Разпоредбата на чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД намира приложение и при търговските сделки по правилото на чл. 288 ТЗ тъй като в търговското право уредбата на неустойката, дължима по търговска сделка, сключена между търговци, се изчерпва с установената забрана по чл. 309 ТЗ „за намаляване поради прекомерност“. Накърняване на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД е налице, когато се нарушава правен принцип, който може и да не е законодателно изрично формулиран, но спазването му е проведено чрез създаване на други разпоредби от действащото право. Такива са принципите: 1/на справедливостта; 2/на добросъвестността в гражданските и търговските отношения и 3/на предотвратяване несправедливото облагодетелстване намерили израз в отделни правни норми /чл. 20 ЗЗД, чл. 289, чл. 302 и чл. 307 ТЗ и др./. В тази връзка, въпросът за накърняването на добрите нрави по отношение на уговорена неустойка, за да не се превърне в средство за неоснователно обогатяване, следва да бъде решен чрез комплексна преценка не само на съдържанието на договорната клауза, но и при отчитане на други фактори, като свободата на договаряне, равнопоставеността между страните, функциите на неустойката, както и възможността неизправният длъжник сам да ограничи размера на неизпълнението. Следователно условията и предпоставките за нищожност на клаузата за неустойка в хипотезата „накърняване на добрите нрави“, произтичат, както от нейните функции, така и от принципа за справедливост в гражданските и търговските правоотношения. Законодателят придава правна значимост на накърняването на добрите нрави с оглед защита на обществените отношения като цяло, а не само поради индивидуалния интерес на конкретен правен субект. В разпоредбата на чл. 92, ал. 1 ЗЗД, която е диспозитивна, се посочват функциите на неустойката: обезпечаваща изпълнението на задължението и обезщетяваща вредите от неизпълнението или ще е налице неравностойност на насрещните задължения по договора. Следователно договорната клауза за неустойка би могла да е нищожна, като нарушаваща принципа на справедливостта и създаваща условия за неоснователно обогатяване, когато вследствие на плащането ще излезе извън обезпечителните или обезщетителните си функции, които са ѝ придадени от страните. От друга страна, според указанията в ТР № 1/15.06.2010 г., ТД № 1/2009 г., т. 3, ОСТК, неустойката следва да се приеме за нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД тогава, когато единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. В този смисъл освен посочените от закона обезпечителна и обезщетителна функции, по волята на страните неустойката може да изпълнява и санкционна /наказателна/ функция, особено

когато се касае за сделки между търговци, както е в настоящия случай. Неустойката има санкционна /наказателна/ функция в случаите, при които уговореният размер надхвърля вредите от неизпълнението. Посочено е, че преценката за нищожност се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора при съблюдаване и на примерно изброените критерии като: естеството и размера на обезпеченото с неустойка задължение; обезпечаването на задължението с други, различни от неустойката, правни способности; съотношението между размера на неустойката и очакваните вреди от неизпълнението, както и вида на уговорената неустойка и вида на неизпълнението, за което е предвидена.

С молба от 25.01.2022г. – л. 77 и л. 78 от делото ищецът е заявил, че договорът е прекратен на основание чл. 54.12 от ОУ – в случай на забава плащането на дължимите суми, ако забавата е продължила повече от 124 дни. Други основания за прекратяване на договора не са посочени нито в исковата молба, нито в последващи молби или първото по делото заседание. Едва в молба от 01.03.2022г., депозирана преди второто съдебно заседание по делото, ищецът е заявил, че неустойката е и за нарушаване на задължението за връщане на предоставено оборудване, поради което това твърдение не следва да се обсъжда.

Съгласно така цитираната разпоредба на чл. 54.12 от ОУ – л. 48 от делото, договорът се счита за едностранно прекратен от страна на ****, в случай, че забавата в плащането на дължимите суми продължи повече от 124 дни.

С оглед вида на договорното неизпълнение, съгласно съдебната практика, според различни критерии, неустойката може да бъде различни видове. Един от видовете неустойки е компенсаторната. Компенсаторна е неустойка, която се претендира вместо изпълнение, като служи за основа и при частичното неизпълнение.

Следователно така формулирана претенцията за неустойка е компенсаторна - претендира се поради неизпълнение на задължението за плащане в срок на изискуемо парично задължение. Относно възможността наред с иск за реалното изпълнение на паричното задължение и на обезщетението за забавата му, на кредитора да бъде присъдена и договорна неустойка за неизпълнение в Решение № 123/17.11.2010 г., ТД № 698/09 г., т. 2, II т. о. на ВКС, е посочено, че когато договорената неустойка е компенсаторна, в единовластна преценка на кредитора е да иска или реално изпълнение, заедно с обезщетение за вредите по общия ред, или уговорената за пълното неизпълнение на длъжника компенсаторна неустойка.

Предвид, че в настоящия случай ищецът по реда на чл. 422 ГПК е предявил положителен установителен иск за реално изпълнение за сумата от 328.05 лв., то предявеният иск за компенсаторна неустойка поради неизпълнение е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД, като накърняваща добрите нрави, поради противоречие на основния принцип за справедливост и добросъвестност в търговските правоотношения, подлежи на отхвърляне като неоснователен.

На следващо място, в исковата молба – л. 3 от делото ищецът е посочил, че неустойката е определена като сбор от стандартните месечни абонаменти такси, считано от

датата на прекратяване на договора до изтичане на посочения в договора срок. Съдът намира, че клаузата противоречи на добрите нрави и поради причината, че уговореният размер, формиран от месечните такси до изтичането на срока на договора нарушава принципа на справедливост и добросъвестност в гражданските отношения.

В решение № 219 от 09.05.2016 г. по т. д. № 203/2015 г., Т. К., I Т. О. на ВКС е разяснено, че уговорка в договор за финансов лизинг, при предсрочно прекратяване на договора по вина на лизингополучателя, последният има задължение да заплати лизинговите вноски за периода от прекратяването (развалянето) до края на срока на договора има характер на неустойка за вредите от развалянето, но неустоечната клауза е нищожна, поради противоречието ѝ с добрите нрави, тъй като съвпада напълно с обема на главното задължение, което обезпечавя. Процесната уговорка за заплащане на неустойка в размер на месечните такси за периодите, оставащи до изтичането на срока на договора, преценена към възникване на задължението, обуславя извод за противоречие с добрите нрави и нищожност на клаузата, тъй като съвпада с обезпеченото главно задължение. Затова клаузата за компенсаторна неустойка не е породила валидно задължение в тежест на ответника.

Ето защо, предявения иск за неустойка следва да бъде изцяло отхвърлен като неоснователен и недоказан.

По разноските:

Доколкото плащането на главницата е извършено в хода на делото, поради което с поведението си ответникът е станал причина за завеждането на иска, ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените по заповедното производство разноски в размер на 67.55 лв., за които са представени доказателства за плащане, както и направените в настоящето производство разноски в размер н****4.06 лв. за държавна такса.

В настоящето производство в представените пълномощни не е посочен уговорен размер на адвокатското възнаграждение, нито са представени доказателства за плащане, поради което такова не следва да се присъжда.

Ответникът не претендира разноски и не представя доказателства за такива, поради което съдът не дължи произнасяне.

По изложените съображения Софийски районен съд

РЕШИ:

На основание чл. 233 ГПК ПРЕКРАТЯВА производството по гр. д. № 46867/2021г. на СРС, 35 с-в в частта по предявения иск за сумата от 328.05 лв., представляваща абонаментни такси и ползвани услуги, ведно със законната лихва от 22.06.2021г. до окончателното изплащане на сумата, поради отказ от иска.

ОТХВЪРЛЯ предявения от „*****“ ЕАД, ЕИК **, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „*****“ срещу ***, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление гр. София, ***** иск с правно основание чл. 422 във вр. с чл. 92 ЗЗД за сумата от 1285.35 лв., представляваща неустойка за неизпълнение на договор М3197816, за която е издадена заповед за изпълнение по ч. гр. д. № 36047/2021г. на СРС, 35 с-в, като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА ***, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление гр. София, ***** да заплати на „*****“ ЕАД, ЕИК **, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „*****“, сумата от 67.55 лв., представляваща направените в настоящето производство разноси, както и сумата от 14.06 лв., представляваща направените по ч. гр. д. № 36047/2021г. на СРС, 35 с-в разноси.

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____